

Thema diagnosticeren

Werkvorm: Wat betekent dit voor ons?

Diagnosticatie bij complexe psychische problematiek, zoals trauma en persoonlijkheidsproblematiek, is vaak beladen. Voor cliënten kan een diagnose zowel erkenning als stigmatisering betekenen. Voor naasten roept het vragen op: wat betekent dit, wat mag ik doen – en wat niet? En voor behandelaren is het zoeken naar balans tussen professionele kaders en menselijkheid. In deze werkvorm onderzoeken we hoe je diagnostiek vormgeeft als betekenisvol startpunt van herstel, waarin ruimte is voor regie van de cliënt en betrokkenheid van naasten – zonder overbelasting of rolverwarring.

Deze werkvorm is gemaakt door MIND, in deze werkvormen ligt er nog meer nadruk op het patiënten- en naasten perspectief.

Doel

Je reflecteert op hoe het diagnostisch proces bijdraagt aan herstel en regie van de cliënt en de impact op de naaste en hoe je je bewust blijft van de kracht én de keerzijde van het gebruik van DSM-classificaties, waaronder stigma – ook in je eigen denken en handelen.

Tijdsindicatie

1,5 uur (afhankelijk van voorbereiding en tijdsbewaking).

Eventuele voorbereiding

Stukken om van te voren te bekijken en te beluisteren:

- Bekijk de pagina's diagnosticeren en indiceren van de **Werkkaart "Samen koers bepalen in het zorgproces"**
- Beluister het lied 'Stigma in het licht' van Daisz.
- Bekijk een fragment van deze video (van de start tot minuut 4.21)

Benodigdheden

- Werkkaart "Samen koers bepalen in het zorgproces"
- Toegang lied: <https://vimeo.com/1069145070>
- Toegang video: <https://www.youtube.com/watch?v=kd0fuQKUxnE>
- Stiften en een flip-over of (online) whiteboard

Stappenplan

Stap 1: Diagnose of oordeel? (20 minuten)

Doel: Bewustwording van de impact van DSM-taal op cliënt, naaste en jezelf.

Werkwijze:

- Lees individueel de casus op de laatste pagina
- Luister samen naar het lied over Stigma door Daisz: <https://vimeo.com/1069145070>
- Bespreek in tweetallen:
 - Wat doet de tekst van het lied met je?
 - Nu je dit lied hebt gehoord: Wat lees je nu terug in Rachids en Nicks reactie?
 - Hoe kun je uitleg geven over een diagnose zonder te reduceren of te stigmatiseren?
 - Wanneer helpt een DSM-label, en wanneer belemmert het?
- Plenair: wissel je reflecties met elkaar uit.

→ z.o.z.

Thema diagnosticeren

Werkvorm: Wat betekent dit voor ons?

(vervolg stappenplan)

Stap 2: Van verhaal naar betekenis – narratief en samen beslissen (50 minuten)

Werkwijze:

Neem eerst 10 minuten voor:

- De pagina 'Diagnosticeren' van de werkkaart "Samen koers bepalen in het zorgproces".
- Bekijk ook de video [NVGzP Zorgstandaard Psychose](#) die gaat over samen betekenis geven, samen beslissen en alles wat past bij het vormgeven van een behandelplan (van de start tot minuut 4.21)

Rollenspel casus:

- In drietallen oefen je een kort 'narratief gesprek', met als doel om samen betekenis te geven aan de diagnose. We willen erachter komen wat Rachid en Nick vinden van de diagnose en hen helpen ermee om te gaan. Eén is Rachid, één is Nick en één de behandelaar.
- De behandelaar stelt open vragen. Gebruik daarbij de vragen en aandachtspunten uit de werkkaart ter inspiratie.

Verdere suggesties voor het rollenspel:

- Behandelaar: "Wat hoop je dat deze diagnose jou wél brengt?" of "Wat zou je willen dat anderen – buiten de ggz – hierover begrijpen?"
- Rachid: "Wat betekent deze diagnose voor jón als behandelaar?" of "Hoe zie jij mij eigenlijk?"
- Stel ook vragen aan Nick: "Hoe kijkt hij naar de diagnose?"

Reflectie in kleine groepjes:

- Wat kwam er los in dit gesprek?
- Hoe maakte je ruimte voor het verhaal achter het label?
- Wat hielp om samen richting te geven aan de vervolgstap?

Stap 3: Afronding (15 minuten)

- Welke lessen heb je geleerd?
- Wat neem je van vandaag mee om je werk morgen anders te doen?

Casus

Rachid, zijn partner Nick en regiebehandelaar Maarten.

Rachid (41) is verwezen na jarenlange klachten van somberheid, prikkelbaarheid, onveiligheidsgevoelens en terugkerende conflicten in relaties en werk. Tijdens de intake en diagnostiek blijkt dat hij een traumatische jeugd heeft gehad, met verwaarlozing, geweld en uithuisplaatsing. Na observatie en gesprekken stelt Maarten de diagnose: complexe PTSS en persoonlijkheidsproblematiek (Cluster C).

In het terugkoppelingsgesprek legt Maarten de DSM-termen uit, benoemt de behandelopties en stelt voor om EMDR en schematherapie te combineren. Rachid zegt weinig en lacht ongemakkelijk. Zijn partner Nick stelt vragen, maar voelt zich onzeker over zijn rol: "Wat moet ik hiermee thuis? Ik wil er voor hem zijn, maar ik wil geen behandelaar worden"

Aan het eind van het gesprek zegt Rachid: "Dus ik ben gewoon stuk van binnen?" De spanning is voelbaar.